

CRONICA DRAMATICĂ

Teatrul „C. I. Nottara“

ȘOC LA MEZANIN

de I. D. Șerban

Data premierei : 4 octombrie 1974
Regia artistică : MIRCEA AVRAM.
Scenografia : SICA RUSESCU. Distribuția : VAL SÂNDULESCU (Acad. Prof. Dr. Gheorghiu) ; EUGENIA BADULESCU (Marcela) ; CONSTANTIN RREZEANU (Prof. Dr. Andrei Dumitrescu) ; LUCIA MUREȘAN (Anca) ; IOANA MANOLESCU (Ruxandra) ; VIOREL COMĂNICI (Vlaicu).

Dintre bucureștene, Teatrul „C. I. Nottara“ e primul care a deschis stagiunea cu o premieră românească. Faptul trebuie subliniat, deși ecouri venite din teatre ne încurajează să credem că evenimentul nu va rămâne multă vreme izolat. Aici, la „Nottara“, procesul de elaborare a fost mai grăbit, nu zic mai pripit, iar drept firească urmare, prezența noii piese românești în viața teatrală a capitalei, mai promptă. E cel dintâi merit al teatrului, urmat imediat de al doilea, acela de a fi susținut în continuare pe I. D. Șerban, autor căruia teatrul i-a

întins din nou mina acum mai bine de un an, încurajându-l în stăruința lui de a fi dramaturg.

Și I. D. Șerban este un dramaturg, fără îndoială, nu pentru că are până acum, cinci piese reprezentate, sau nu numai pentru asta. Dar dramaturgul I. D. Șerban este la prima încercare de a scrie o dramă și faptul ne sporește mai mult interesul, și speranțele, firește, cu amendamentul că nu ne vom bucura dacă dramaturgia, câștigând un scriitor de drame, va pierde unul de comedii.

Drama *Șoc la mezanin* ne introduce în lumea oamenilor de știință, a savanților, a celor oameni care își consacră viața unei idei. Cu atât mai nobilă e dăruirea lor cu cât ideea este închinată binelui omenirii. Și în piesa noastră, despre o astfel de dăruire este vorba : savantul Gheorghiu și mai tinerii lui colaboratori. Anca și Vlaicu, descoperă leacul unei boli neiertătoare, leucemia. Aici găsim sămînța unui conflict de natură cu adevărat dramatică : leacul e destul de pus la punct pentru a fi administrat bolnavilor, sau prezintă încă riscurile unor efecte secundare neștiute și catastrofale ? Dilemă veche, dilemă veșnic nouă, mereu prezentă în viața cercetătorilor și niciodată lesne de înlăturat. Nici în piesa noastră dramatică dilemă nu se rezolvă. fapt merit să ne țină încordați până la ultima cădere de cortină ba chiar și după aceea. E acesta conflictul dramei ? E doar o parte din el, cealaltă parte o putem citi în viața personală nefericită a tuturor eroilor piesei : Gheorghiu are o nevastă pe care n-o mai iubește și care nu-l înțelege, el fiind prea savant, ea fiind prea pămînteană ; Anca, asistenta, își

Lucia Mureșan, Viorel Comănicei și Val Săndulescu

iubește fără speranță profesorul și idolul; Marcela, soția lui Gheorghiu, e și ea în singurătatea ei, nefericită; Vlaicu, tinărul savant, și Ruxandra, fiica bătrînului savant, dacă încă nu sînt, vor fi cu siguranță nefericiți, ne-o demonstrează profesorul; pînă și Andrei Dumitrescu, clinicianul în trecere prin piesă, are o fiică grav bolnavă. Cîți eroi, atîtea drame personale și insolubile. În nici un fel împletite, ordonate după o necesitate dramatică, subordonate conflictului major. Care conflict major e de fapt, cum spuneam, o dilemă dramatică, din care nu se iese decît prin izbîndă — a ideii, firește — sau prin renunțare. Ce comentarii produce dilema dramatică din *Șoc la mezanin* la nivelul bunului simț și al logicii elementare? Realizarea serului antileucemie, deși se înscrie printre cele mai fierbinți, mai importante direcții de preocupare ale științei mondiale, e doar o parte și încă una secundară din activitatea institutului pe care-l conduce reputatul academician, cîtă vreme concentrează munca a doar trei oameni: un profesor, o asistentă și un șef de lucrări! La această impresie contribuie substanțial și decorul propus de Sică Rusescu, scenograf care imaginează un laborator nici cît al unei școli elementare, înghesuit în cabinetul de lucru al academicianului și dotat cu un microscop, două borcane și trei retorte. (Mai

sînt și niște șoricea la mezanin și cam cu atît se luptă împotriva leucemiei.)

Gestul lui Vlaicu de a-și injecta serul e un gest frumos, aparent eroid, dar în egală măsură un act de indisciplină și, în orice caz, un gest inutil, dealtfel, rapid reprimat. Decizia profesorului Gheorghiu de a-și administra în taină, fără știrea colaboratorilor, serul, e cel puțin copilărească, pentru că dacă, așa cum e de presupus, efectele secundare ale serului s-ar manifesta, profesorul, victimă a acestor efecte, nu le-ar mai putea împărtași colaboratorilor săi, cercetarea s-ar opri aici și ideea s-ar clasa definitiv, dacă nu cumva o vor dezvolta mai departe... brazilienii!

Cele de mai sus zise, ce rămîne din drama lui I. D. Șerban? Rămîne ideea dăruirii pline de abnegație a savanților noștri pentru o cauză nobilă și frumusețea morală a eroilor noștri, bine structurați psihologic, în ciuda deficiențelor de natură conflictuală ale piesei, rămîne acuratețea generală a stilului lui I. D. Șerban, evidentă în replici și cîteva momente cu adevărat dramatice, e drept, disperate, dispersate în economia dramei, dar suficiente pentru a fi dătătoare de speranțe.

Pe aceste momente dramatice, în care valoarea autenticului pune în umbră stîngăciile, și-a construit spectacolul regizorul Mircea Avram, spectacol clar, limpede și simplu.

Căpiva dintre bunii actori ai acestei bune trupe au realizat atât cât se putea din personajele lor: Val. Săndulescu, serios cum îl știm, meticolus în elaborarea rolului, a fost savantul Gheorghiu, Eugenia Bădulescu, la fel de frumoasă ca totdeauna, a realizat unica scenă cu care a dăruit-o autorul, foarte tensionat, inteligent și cu mult simț al măsurii, pe muchia dintre agresivitatea vulgară și amara decepție. Zglobie și cuceritoare, Ioana Mănolescu în rolul fiecei savantului, Caldă, gravă, măsurată Lucia Mureșan în personajul cam linear al asistentei îndrăgostite. Corect și echilibrat, Constantin Brezeanu într-un rol și episodice și fără substanță dramatică. În sfârșit, Viorel Cămăniei în rolul tânărului savant Vlaicu, atrăgător, în ciuda cotețelor care-i dau un aer de fante de duminică, în orice caz, bun și inteligent interpret al unui personaj mai complex, mai colorat.

Virgil Munteanu

Teatrul Dramatic din Galați

CAZUL PROFESORULUI ENĂCHESCU

de Eugenia Busuloceanu

Statornică în preocuparea pentru dramaturgie, Eugenia Busuloceanu dovedește perseverență și în preocuparea pentru îmbogățirea mijloacelor, pentru diversificare. Dacă *Timp și adevăr*, de pildă, era cronica unei generații, dacă *Dansul mâinutelor* a însemnat un zîmbet acordat comediei, *Cazul profesorului Enăchescu*, de care luăm cunoștință acum, e mai mult — poate o confesiune dramatică, un mare monolog spus de un personaj matur și frământat, despre un nou „adevăr” și un nou „timp” pe care este chemat să le trăiască, să le înțeleagă, să le deslușească. „Deslușirea” ar fi, deci, motivul principal al acestei noi lucrări care îmbină, cu o surprinzătoare ușurință, reconstituirea, firul polișt, accentele de atmosferă și portretele surprinse în câteva gesturi, în câteva cuvinte. Replica are fluentă aproape spontană și comunică simplu — eiteodată cu maliție — adevăruri de viață în care nu e greu să recunoaștem spiritul zilelor noastre.

Cine este profesorul Enăchescu? Un personaj despre care am mai auzit, din lecturi, din relatări — un savant care conduce astăzi un institut de cercetare. La un moment dat, probitatea morală și chiar patriotică a profesorului Enăchescu este pusă sub un primejdios semn de întrebare, dată fiind apariția peste hotare a datelor principale ale experiențelor sale care, așa cum se cuvine, trebuiau să rămână secrete. Dar nu profesorul Enăchescu este aici personajul principal și nici anchetatorul său direct, ci alteineva, însărcinat cu munca „de la om la om”, un om deschis, care „duce la tăvăleală”, obișnuit cu de toate și nițel filozof în felul lui, un om care a învățat să nu se grăbească și să caute meticolos adevărul, în hățișul tuturor lucrurilor — secretarul de partid Vasile Dogaru. Fără el, am fi avut

Data premierei: 13 octombrie. Regia: ARIANA KUNNER-STOICA. Scenografia: GEORGE NICULESCU. Distribuția: MIHAI MIHAIL (Vasile Dogaru); LILIANA LUPAN (Andra Enăchescu); LEONARD CALEA (Dan Oancea); DAN ANDREI BUBULICI (Alec Dima); LENI ȘTEFĂNESCU (Sofia Dima); STELA POPESCU-TEMELIE (Maria); DOREL BANTAS (Mihai Popa); LUCIAN TEMELIE (Ștefan Dima); MARGA GEORGESCU-COLEȘA (Magda Dima); ȘERBAN BOGDAN (Paul Enăchescu); ALEXANDRU NĂSTASE (Diamandi); RADU GHEORGHE-JIPA (Ion Văideanu); EUGEN POPESCU-COSMIN (Virgil Papadopol); MARCEL HIRJOGHE (Emil Andreescu); ANTON FILIP (Dinu Stamate); DIMITRIE BITANG (Dumitru Segăreanu); GRIGORE CHIRÎTESCU (Goriloiu); VIORICA HODEL (Sanda Țurcanu); EUGENIA BOGDAN (Tov. Dogaru).

poate o piesă de factură poliștă oarecare. Cu el, piesa e altceva — și poate că șansa autoarei e de a-l fi sesizat și de a fi orientat întreaga acțiune în perspectiva deslușirilor sale, nu lipsite de îndoieli firești. Ar fi, mai degrabă, „deslușirile lui Vasile Dogaru în cazul profesorului...” — și astfel am putea vorbi de pledoaria pentru om și demnitatea lui, pentru omenie și adevăr ca principalele atribute ale spiritului muncii de partid pe care le pune în valoare piesa. Perspectiva lui Vasile Dogaru e mai largă și mai elastică decât a oricărui anchetator obișnuit și prilejuiește autoarei posibilitatea de a se mișca pe un cîmp vast, vast și contradictoriu cu rezultatele anchetei, dreptul de a schița multe portrete și biografii, de a crea coincidențe. Partea întâi e dezvoltarea reconstituirilor lui Dogaru, scene și instantanee de o anumită culoare, care se adună pe un tablou cu linii de atmosferă